

Urbanek, Bożena

History of Nursing Society - Konferencja w Edynburgu

Medycyna Nowożytna 7/2, 193-196

2000

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

History of Nursing Society – Konferencja w Edynburgu

W dniach 6–7 lipca 2000 r. odbyła się w Edynburgu konferencja pt. "History of Nursing Society. Millennium", zorganizowana przez Royal College of Nursing. Jej współorganizatorami były Wellcome Trust, Uniwersytet w Edynburgu, a także Szkockie Ministerstwo Zdrowia, sponsorami - szkocki bank, firmy Pfizer i Mona Grey OBE. Na miejsce obrad wybrano miasteczko uniwersyteckie John Mc Intyre Centre, w pięknej scenerii otaczającego Holyrood Park.

W konferencji uczestniczyło około 150 osób z całego świata: pielęgniarki, specjalistki zagadnień historii pielęgniarstwa, historycy medycyny. W dużej liczbie przybyli m.in. przedstawiciele zainteresowanych środowisk z USA, Kanady, a i z Nowej Zelandii, Australii.

Ceremonii otwarcia dokonała przewodnicząca RCN History of Nursing Society, Edith Parker. Referat wprowadzający pt. *Higher Education in Nursing: An Historical View from the United States* wygłosiła prof. Joan E. Lynaugh, z Centre for the Study of the History of Nursing, University of Pennsylvania.

W swym wystąpieniu J.E. Lynaugh przypomniała dzieje amerykańskiego szkolnictwa pielęgniarstwa od czasów XIX stulecia po późne lata 70. XX w. Zwróciła przy tym uwagę na istnienie w XIX stuleciu w Stanach Zjednoczonych, podobnie jak i w Europie, różnorodnych szkół pielęgniarstwa – odmiennosc typów i poziomów nauczania, otwieranych pod auspicjami rozlicznych instytucji: filantropijnych, dobroczynnych (np. szpitali) czy wyznaniowych. Wspomniała też o uprzednim braku ujednoczonego profilu kształcenia, a przede wszystkim braku centralnego czy stanowego nadzoru. Dopiero – jej zdaniem – z początkiem XX w. w Ameryce podjęto próbę objęcia szkolnictwa kontrolą merytoryczną. Przy czym do lat 40. XX w. ciągle jeszcze obowiązywał model "kształcenia przez pracę". Aczkolwiek rozpoczęto już wtedy starania o reformę edukacji. Przewidziano wprowadzenie studiów wyższych, realizowanych w systemie dwóch ciągów nauczania: w jednym – studia miały umożliwić naukę wszystkim, tj. kandydatom bez przygotowania zawodowego, w drugim – być okazją do podniesienia wykształcenia zatrudnionych już pielęgniarek. Nowe założenia programowe dotyczące reformy opracowano w Teachers College of Columbia University w Nowym Jorku. Placówka ta prowadziła również badania nad zdefiniowaniem same-

go pojęcia "pielęgowania", jak i dostosowaniem terminu do standardów nauki medycznej i aktualnych wymagań intelektualnych. Lata 50. zaowocowały w tym względzie – zdaniem J. E. Lynaugh – praktycznymi dokonaniem, lecz dopiero dziesięć lat później wiele federacyjnych rządów poszczególnych stanów, uwzględniając uprzednio opracowane teoretyczne założenia, zdecydowało się na powołanie szkolnictwa pielęgniarstwa, w tym na poziomie półwyższym i wyższym – uniwersyteckim, z uzyskaniem stopnia magistra pielęgniarstwa włącznie. Od tej pory w USA pielęgniarstwo z profesji zawodowej, praktycznej, stawało się stopniowo dyscypliną naukową, odrębną kategorią akademicką z możliwością nadawania stopni naukowych. Duży udział w tych przekształceniach trwających po 1970 r. – podkreśliła – prócz rządów stanowych i lokalnego środowiska pielęgniarstwa, miały fundacje prywatne pomagające w finansowaniu badań naukowych.

Uzupełniając wystąpienie J. E. Lynaugh dodać należy, iż amerykański model kształcenia pielęgniarstwa na poziomie akademickim miał charakter pionierski w całym świecie. Doświadczenia amerykańskie wykorzystano w krajach europejskich, m.in. w latach 70 i w Polsce.

Po części plenarnej odbywały się obrady w sekcjach tematycznych, obejmujące swym zasięgiem chronologicznym czasu XIX–XX wieku.

Sekcje, podzielone na dwie części – do południa i popołudniowe, zajmowały się następującą problematyką: pielęgniarstwo i wojna krymska; filantropia i zdrowie publiczne; biografia i historiografia, społeczno-kulturowe zależności; kontekst polityczny; pielęgniarstwo dziecięce; zdrowie psychiczne; edukacja i kształcenie. W następnym dniu tematyka poszerzona została o historię położnictwa i opieki dziecięcej; przemiany w zawodzie; duchowe i filozoficzne dziedzictwo; dylematy etyczne; międzynarodowe związki.

Spore zainteresowanie wzbudziły referaty wygłoszone m.in. w sekcji "pielęgniarki i wojna krymska" przez Kathleen M. Mac Millan, z Uniwersytetu w Toronto pt. *Uncovering Nightingale's Contribution to Evidence Based Public Policy*, a następnie Mary Ellen Doona, z Boston College, pt. *The Crimean Nursing Experiment*.

Autorki zwróciły m.in. uwagę na ogromne rozproszenie dokumentacji dotyczącej Florence Nightingale, a przez to brak dostępności. Aktualnie, jak stwierdziły, istnieje 70 odrębnych archiwów i prywatnych kolekcji rozlokowanych na czterech kontynentach. Zgłosiły konieczność pełnej inwentaryzacji – także w inter-

necie, zbiorów, aktywów pozostawionych po Nightingale, w tym szczególnie pism, urzędowych dokumentów i korespondencji kierowanej do władz państwowych w sprawach pielęgniarских. Podkreśliły – co wobec ogromu opracowań historycznych wydanych w świecie może być zaskakującą konstatacją – iż dopiero dokładne rozeznanie w stanie wszystkich archiwaliów, w tym i tych przechowywanych w niedostępnych kolekcjach prywatnych, i ich analiza, pozwolą na dokonanie wyczerpującej charakterystyki statusu zawodu pielęgniarского w II poł. XIX w. oraz wiarygodnej oceny podejmowanej wtedy na wyspach brytyjskich modernizacji opieki nad chorym.

Dyskusję wywołał też referat Silvi Kappeli z University Hospital Zurich, wygłoszony w sekcji "duchowe i filozoficzne dziedzictwo", pt. *From the compassionate God to the caring nurse*. S Kappeli oparła swe wystąpienie na trzech tezach sformułowanych następująco: *The ethos of nursing originates in the motive of the compassionate God; The image of the compassionate God relates to religious need of the suffering; Although compassion and caring are still core elements of nursing, today they are based upon psychological rather than theological arguments*. Materiałami źródłowymi, jakimi posłużyła się w prezentacji swych koncepcji, były m.in. Stary i Nowy Testament, Talmud, Midras-chim, pisma Ojców Kościoła pierwszych 400 lat nowej ery, w relacji z pielęgniarскими publikacjami etyczno-moralnymi XX wieku.

Kolejne – interesujące w tej sekcji, było wystąpienie dr Julii Hallam z uniwersytetu w Liverpoolu pt. *Ethical Lives: Nursing Auto/Biographies and a History of Caring*.

Natomiast w programie sekcji: dylematy etyczne – referaty dotyczyły wyłącznie problematyki II wojny światowej, głównie sytuacji pielęgniarstwa w hitlerowskich Niemczech, jak np. Mathilde Hackmann z Osnabrück: *Health Care and Nursing Co-ordination during the Nazi Era* oraz Alison O'Donnell: *The role of nurses in the euthanasia programmes in Germany*.

Wśród innych, warto też wspomnieć o następujących referatach: Calor Law z Uniwersytetu Hertfordshire (Wielka Brytania) pt. *Louisa Twining: Philanthropy, Poverty and the Poor Law Nurse* – referat poświęcony jednej z twórczyń angielskich *Workhouse* w latach 50. XIX stulecia i późniejszej działaczce *Workhouses Visiting Society*, czy kolejny: dr Malii S. Johnson z Uniwersytetu na Hawajach: *Cross-cultural Mentoring: American Birth Control Activist Margaret Sanger's Influence on Shidzue Kato of Japon*, a także Karen Egenes z Uniwersytetu im. Loyoli z Chicago pt.

The work of the Norwegian Lutheran Deaconess nurses in North America i inne.

Nie zabrakło wystąpień i akcentów polskich, jak np. *A Forgotten Legacy* – Gosi Brykczyńskiej z Royal College of Nursing w Londynie, która przedstawiła mechanizm kształtowania się w XX w. w środkowej Europie, w tym w Polsce, zawodu pielęgniarstwa.

Łącznie w ciągu dwóch dni trwania obrad wygłoszono ponad 60 referatów, nie licząc kilkuminutowych wystąpień i informacji. Towarzyszyła im interesująca i żywa dyskusja, która unaoczniała, iż reprezentanci różnych środowisk, odmiennych kultur, kontynentów, pracując przez ten czas niezwykle intensywnie, mogli stworzyć i przekazać w miarę pełny obraz stanu wiedzy o pielęgniarstwie na świecie na przestrzeni dwóch wieków.

Dodać można, iż obradom towarzyszyły spotkania z udziałem organizatorów konferencji i najwyższych władz Szkocji.